

УДК 35

[https://doi.org/10.52058/3041-1793-2025-5\(10\)-1010-1020](https://doi.org/10.52058/3041-1793-2025-5(10)-1010-1020)

Андрієнко Микола Васильович, начальник науково-дослідного центру цивільного захисту, доктор наук з державного управління, професор, Інститут наукових досліджень з цивільного захисту Національного університету цивільного захисту України, <https://orcid.org/0000-0002-9222-4831>

Павлов Сергій Сергійович, кандидат наук з державного управління, начальник науково-дослідного відділу інженерно-технічних заходів науково-дослідного центру цивільного захисту, Інститут наукових досліджень з цивільного захисту Національного університету цивільного захисту України, тел: +380683528624, <https://orcid.org/0000-0002-9927-898X>

Гаман Петро Ілліч, доктор наук з державного управління, професор, Заслужений працівник охорони здоров'я України, нагороджений Орденом «За заслуги III ступеня», провідний науковий співробітник науково-дослідного відділу інженерно-технічних заходів науково-дослідного центру цивільного захисту, Інститут наукових досліджень з цивільного захисту Національного університету цивільного захисту України, <https://orcid.org/0000-0003-1881-0397>

Бойко Оксана Анатоліївна кандидат наук з державного управління, науковий співробітник науково-дослідного відділу інженерно-технічних заходів науково-дослідного центру цивільного захисту, Інститут наукових досліджень з цивільного захисту Національного університету цивільного захисту України, <https://orcid.org/0000-0002-1404-996X>, e-mail: oxiukr@ukr.net

СВІТОВИЙ ДОСВІД ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ПОЖЕЖНОЮ БЕЗПЕКОЮ: ДІЄВІ МЕХАНІЗМИ ДЛЯ УКРАЇНИ

Анотація. У статті розглянуто ключові особливості систем публічного управління пожежною безпекою в окремих державах світу, зокрема у США, Великобританії та Україні. Здійснено порівняльний аналіз підходів до організації протипожежного захисту, акцентовано увагу на структурі державного управління у сфері цивільної безпеки, ролі органів місцевого самоврядування, волонтерських ініціатив і нормативного забезпечення. Описано основні засади функціонування Національного агентства пожежної служби США (U.S. Fire Administration), моделі децентралізованого реагування у Великобританії в межах концепції Integrated Risk Management Plans, а також інституційно-правовий каркас української системи, що базується на Кодексі цивільного захисту України № 5403-VI.

Проаналізовано міжнародні нормативно-правові акти, які формують базу сучасної глобальної пожежної безпеки, зокрема Механізм цивільного захисту ЄС р. (EU Civil Protection Mechanism) та Сендайську рамкову програму щодо зменшення ризиків стихійних лих 2015–2030 рр. (Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015-2030). Визначено, що ефективність світових моделей управління забезпечується поєднанням превентивного планування, ризик-орієнтованого підходу та публічної участі у формуванні політики безпеки.

У межах дослідження виокремлено найбільш дієві механізми, що можуть бути адаптовані для України, зокрема: розвиток добровольчих підрозділів, цифровізація системи попередження та реагування, а також стандартизація підходів до взаємодії між центральними та місцевими органами влади. Обґрунтовано, що трансформація української моделі публічного управління пожежною безпекою потребує оновлення регуляторної бази, формування локальної ініціативи та активного залучення громадян до системи превенції ризиків.

Ключові слова : публічне управління, пожежна безпека, цивільний захист, добровольчі пожежні формування, інтегроване управління ризиками, нормативно-правове забезпечення, міжнародний досвід.

Andrienko Mykola Vasylevich, Head of the Scientific Research Center for Civil Protection, Doctor of Public Administration, Professor, Institute for Scientific Research on Civil Protection of the National University of Civil Protection of Ukraine, <https://orcid.org/0000-0002-9222-4831>

Pavlov Serhiy Serhiyovych, Candidate of Public Administration, Head of the Scientific Research Department of Engineering and Technical Measures of the Scientific Research Center for Civil Protection, Institute for Scientific Research on Civil Protection of the National University of Civil Protection of Ukraine, tel:+380683528624, <https://orcid.org/0000-0002-9927-898X>

Gaman Petro Ilyich, Doctor of Public Administration, Professor, Honored Healthcare Worker of Ukraine, awarded the Order "For Merit III degree", leading researcher of the scientific research department of engineering and technical activities of the scientific research center of civil defense, Institute of Scientific Research on Civil Defense of the National University of Civil Defense of Ukraine, <https://orcid.org/0000-0003-1881-0397>

Boyko Oksana Anatoliivna Candidate of Sciences in Public Administration, Researcher of the Research Department of Engineering and Technical Measures of the Research Center for Civil Protection, Institute of Scientific Research on Civil Protection of the National University of Civil Protection of Ukraine, <https://orcid.org/0000-0002-1404-996X>, e-mail: oxiukr@ukr.net

WORLD EXPERIENCE OF PUBLIC FIRE SAFETY MANAGEMENT: EFFECTIVE MECHANISMS FOR UKRAINE

Abstract. The article examines the key features of public fire safety management systems in individual countries of the world, in particular in the USA, Great Britain and Ukraine. A comparative analysis of approaches to the organization of fire protection is carried out, with emphasis on the structure of public administration in the field of civil security, the role of local governments, volunteer initiatives and regulatory support. The main principles of the functioning of the National Fire Service Agency of the United States (U.S. Fire Administration), the model of decentralized response in the UK within the framework of the Integrated Risk Management Plans concept, as well as the institutional and legal framework of the Ukrainian system, based on the Civil Protection Code of Ukraine No. 5403-VI, are described.

International regulatory and legal acts that form the basis of modern global fire safety are analyzed, in particular the EU Civil Protection Mechanism and the Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015-2030. It is determined that the effectiveness of global management models is ensured by a combination of preventive planning, a risk-based approach and public participation in the formation of security policy.

The study identifies the most effective mechanisms that can be adapted for Ukraine, including: the development of volunteer units, digitalization of the warning and response system, and standardization of approaches to interaction between central and local authorities. It is substantiated that the transformation of the Ukrainian model of public management of fire safety requires updating the regulatory framework, the formation of local initiatives and the active involvement of citizens in the risk prevention system.

Keywords: public management, fire safety, civil protection, volunteer fire brigades, integrated risk management, regulatory and legal support, international experience.

Постановка проблеми. Пожежна безпека як окрема галузь публічного управління посідає одне з ключових місць у системі національної безпеки кожної держави. З огляду на масштабність загроз природного та техногенного походження, ефективне функціонування системи протипожежного захисту базується не лише на аспектах технічного оснащення чи фінансової спроможності, а насамперед — на дієвості організаційно-правової моделі, інституційного балансу та превентивної орієнтації відповідних структур, що набуває особливої актуальності в умовах стрімкої урбанізації, зміни клімату, зростання енергетичних та інфраструктурних ризиків, а також — загальної трансформації функцій публічного управління на засадах ризик-менеджменту.

Загальносвітова практика свідчить, що ефективна система пожежної безпеки базується на міжсекторальному партнерстві, що поєднує діяльність

державних органів, органів місцевого самоврядування, добровольчих формувань та приватного сектору. У таких країнах розвинутих країнах, як Сполучені Штати Америки (США) та Великобританія, наприклад, превентивна складова системи захисту населення відіграє роль першої лінії оборони, тоді як інституціоналізовані механізми залучення громадянського суспільства та приватного бізнесу є нормою для формування загальнонаціональної культури безпеки.

Одночасно з цим, в Україні, попри формальне унормування багатьох аспектів пожежної безпеки, досі не реалізовані системні підходи до інтегрованого ризик-орієнтованого управління. Презентна модель управління часто є фрагментарною, занадто централізованою і переважно зосередженою на реагуванні, а не на запобіганні. Система добровільної пожежної охорони, в свою чергу, відзначається ознаками маргіналізованості, тоді як функції місцевого самоврядування є недостатньо чітко окресленими, а механізми державно-приватного партнерства у сфері безпеки залишаються переважно декларативними. Сукупно, усе вищезазначене детермінує та регламентує потребу у вивченні світового досвіду публічного управління пожежною безпекою з метою адаптації його до українських реалій.

У цьому контексті актуальним є аналіз не лише організаційної побудови відповідних систем у розвинених країнах, але й нормативного забезпечення, підходів до управління ризиками, взаємодії з громадянським суспільством та ролі цифрових технологій у забезпеченні оперативного реагування. Особливу увагу заслуговує досвід тих країн, де вдалося досягти балансу між централізацією та автономією місцевих структур, а також — побудувати ефективні моделі запобігання надзвичайним ситуаціям із високим рівнем залучення населення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Світовий досвід публічного управління пожежною безпекою розглядали як в рамках української, так і в рамках міжнародної наукової парадигм.

Серед українських вчених виділяється науковий доробок таких персон від науки, як А. Борисов, О. Резнік, Ю. Рагуліна, В. Присяжнюк, О. Меншикова, Т. Рак та ін. У роботах зазначених дослідників розкриваються, зокрема, організаційні та правові аспекти управління пожежною безпекою, з акцентом на роль ДСНС, проаналізовано можливості адаптації європейських практик, зокрема добровільної пожежної охорони в українському контексті, розглянуто ефективність використання первинних засобів пожежогасіння та їх нормативне забезпечення, оцінено роль добровольчих організацій у підвищенні рівня пожежної безпеки на місцевому рівні, а також генеровано правові та організаційні основи забезпечення пожежної безпеки та функціонування системи цивільного захисту.

В свою чергу, іноземний науковий дискурс в даній галузі представлено напрацюваннями таких вчених, як С. Чунг, К. Бранас, Д. Вайбе, А. Дей,

Б. Саманта, П. Рой, Х. Чен, К. Ма та ін. Аспектами, що розглядаються в даному випадку, є депікція реакції громадськості та родин загиблих на результати розслідування пожеж, сегментація методології планування розміщення пожежних станцій на основі прогнозованого попиту, аналіз доступності екстрених служб у Нью-Йорку та виявлення «пустель» екстрених служб, аналіз ризиків пожеж у будівлях США з використанням машинного навчання, необхідність реформування будівельних норм та системи пожежної безпеки у Великобританії та, одночасно, звіт про системні помилки уряду Великобританії, що призвели до трагедії в Гренфелл-Тауер.

Мета статті — визначення та систематизація дієвих моделей публічного управління у сфері пожежної безпеки на основі аналізу світового досвіду (зокрема, США, Великобританії та країн ЄС), з метою адаптації їх ключових елементів до українських умов у контексті реформування безпекового сектора та забезпечення ефективного ризик-орієнтованого підходу в надзвичайних ситуаціях.

Виклад основного матеріалу. Управління пожежною безпекою як складова публічної безпеки є багаторівневим і багатоскладним процесом, що вимагає узгоджених, системних, науково обґрунтованих та кваліфікованих дій. Воно охоплює не лише оперативне реагування на надзвичайні ситуації, але й системну профілактику, моніторинг ризиків, координацію між інституціями та активну участь місцевих громад у формуванні безпечного середовища.

У науковій літературі термін «публічне управління пожежною безпекою» розглядається як діяльність публічної влади, спрямована на забезпечення попередження, реагування та мінімізації наслідків пожеж, що реалізується через нормативно-правові, організаційно-інституційні, фінансові та інформаційні механізми. Так, український дослідник В. Кропивницький у праці «Напрями вдосконалення механізмів публічного управління та адміністрування у сфері цивільного захисту України» зазначає, що пожежна безпека у структурі публічного управління реалізується як особлива підсистема державного реагування, що передбачає як централізовані, так і децентралізовані форми регулювання в умовах ризик-орієнтованого підходу [1].

Виходячи з цього, надалі у межах дослідження буде здійснено аналіз кейсів Сполучених Штатів Америки (США), Великобританії та України з метою виявлення ефективних моделей та механізмів публічного управління у сфері пожежної безпеки. Такий порівняльний підхід дозволяє не лише краще зрозуміти специфіку функціонування систем безпеки в різних державах, але й окреслити можливі напрями імплементації кращих світових практик в українську адміністративну модель.

Так, у США протипожежна безпека є сферою компетенції Пожежного управління США (U.S. Fire Administration), що функціонує в структурі Федерального агентства з надзвичайних ситуацій (Federal Emergency

Management Agency, FEMA) відповідно до Федерального закону про запобігання пожежам і боротьбі з ними 1974 р., котрий функціонує у відповідній редакції з того часу (Federal Fire Prevention and Control Act of 1974) [2] та частково доповнюється положеннями Закону про пожежну безпеку в готелях і мотелях 1990 р. (Hotel and Motel Fire Safety Act of 1990) [3]. Основними напрямками діяльності зазначених інституцій в сфері протипожежної безпеки є профілактика, навчання персоналу, стандартизація обладнання та координація між агентствами, а в Стратегічному плані Пожежного управління США 2021-2025 р. (U.S. Fire Administration Strategic Plan 2021–2025) [4] особливу увагу приділено зміцненню місцевих громад, аналітичному супроводу рішень та цифровій трансформації галузі.

У Великобританії, одночасно з цим, модель управління пожежною безпекою є децентралізованою та здійснюється через відповідні відомства в кожному регіоні країни, на відміну від США, де управління пожежною безпекою балансує на межі віддаленої централізації та координаційної регуляції. Важливою інновацією є концепція Integrated Risk Management Plans (IRMPs), що встановлює індивідуалізовані ризик-орієнтовані підходи до планування пожежного реагування з урахуванням локальної специфіки [5]. Діяльність служб регулюється Законом про пожежно-рятувальні служби 2004 р. та Національною дорожньою картою Англії 2018 р. (Fire and Rescue Services Act 2004, National Framework for England 2018), що встановлюють стратегічні пріоритети та очікування від місцевих структур у сфері протипожежного реагування [6, 7].

В Україні, на противагу, система управління пожежною безпекою побудована відповідно до Кодексу цивільного захисту України № 5403-VI [8], що регламентує повноваження Державної служби України з надзвичайних ситуацій (ДСНС), її регіональних та місцевих підрозділів, структуру функціональної підсистеми та принципи реагування на надзвичайні ситуації. Відмітимо, що, на відміну від моделей США та Великобританії, українська система менш орієнтована на інтеграцію місцевих органів влади, громадських ініціатив та волонтерських структур до процесу управління, а ризик-орієнтоване планування все ще залишається фрагментарним. Відтак, в аналітичних матеріалах Інституту державного управління у сфері цивільного захисту «Методичні рекомендації з удосконалення діяльності місцевих органів влади щодо організації цивільного захисту» від 2020 р. наголошується на потребі підвищення рівня автономії місцевого самоврядування у сфері організації протипожежних заходів та впровадження ефективної системи оцінювання ризиків [9].

Тобто, як результат, міжнародна практика демонструє, що ефективність публічного управління пожежною безпекою зростає за умов децентралізації, участі громадянського суспільства, доступу до оперативної аналітики та цільового нормативного регулювання. Попри потенційні труднощі рецепції

англо-американських моделей в українських умовах через відмінності правових родин (common law vs. romano-germanic tradition), доцільно акцентувати увагу на імплементації інституційних наративів: принципу управління на основі ризиків, міжгалузевої координації та підзвітності публічних служб. Управлінські підходи доцільно гармонізувати з європейськими стандартами, зокрема, через Механізм цивільного захисту ЄС 2012 р. (EU Civil Protection Mechanism 1992), що може стати платформою для синхронізації стратегій реагування на загрози та запобігання надзвичайним ситуаціям у сфері пожежної безпеки. Останній концепт ми розглянемо далі в контексті формування та впровадження потенційного позитивного досвіду для України.

У контексті даного порівняльно-прогностичного аналізу доцільно зазначити, що функціонування Механізму цивільного захисту ЄС, започаткованого ще 2001 р., але докорінно модернізованого у 2012 р. (нормативна підстава — Рішення ЄС № 1313/2013 Decision (EU) № 1313/2013) [10, 11], передбачає побудову інтегрованої системи запобігання, готовності та реагування на надзвичайні ситуації на території Європейського Союзу (ЄС). Однією з ключових переваг цього механізму є формування системи «pooling and sharing», яка передбачає консолідацію ресурсів держав-членів, розміщення оперативних резервів та створення спеціалізованих модулів швидкого реагування (civil protection modules) — від лісових пожеж до хімічних загроз [12]. Саме такі оперативно-структурні моделі, на наше переконання, є потенційно адаптивними до українських реалій, особливо в умовах протидії повномасштабній мілітарній агресії РФ проти України від 2022 р., коли постає питання швидкої мобілізації міжрегіональних ресурсів та координації у сфері реагування на пожежі, зумовлені бойовими діями чи цілеспрямованими диверсійними актами.

Крім того, досвід ЄС демонструє доцільність впровадження єдиного координаційного центру реагування — Координаційного центру реагування на надзвичайні ситуації ЄС (Emergency Response Coordination Centre, ERCC), що функціонує під егідою Єврокомісії та забезпечує стратегічне управління ситуаціями на основі принципу subsidiarity (допоміжності) та багаторівневої динаміки управління ризиками. Як зазначає іноземний вчений Д. Алекзандер [13], дана структура дозволяє оперативно реагувати на події, мінімізуючи управлінські затримки, що є особливо актуальним для України в контексті удосконалення управління кризовими ситуаціями.

У межах реформування системи публічного управління пожежною безпекою в Україні, рецепція положень Механізму цивільного захисту ЄС повинна зосереджуватися не лише на інституціональній адаптації оперативних моделей реагування, але й на формуванні єдиної системи управління даними, прогнозування та оцінки ризиків на засадах прозорості, звітності та міжвідомчої інтеграції. Усе вищезазначене в його органічній сукупності, в свою чергу, дозволить поступово гармонізувати українське регуляторне поле

з європейським, водночас враховуючи потребу у збереженні основ романо-германської правової традиції.

Разом з тим, подальше осмислення напрямів інтеграції України у глобальний безпековий простір зумовлює необхідність звернення до більш широких міжнародних нормативно-доктринальних рамок. Зокрема, важливим наступним етапом аналізу стає розгляд потенціалу імплементації положень Сендайської рамкової програми щодо зменшення ризиків стихійних лих на 2015–2030 роки, яка формує кластерний, мультисекторальний підхід до управління катастрофами на глобальному рівні.

У світлі потреби поступової інтеграції України у глобальний безпековий простір надзвичайно важливою є орієнтація не лише на європейські стандарти, але й на універсальні нормативні рамки, сформовані міжнародною спільнотою. Однією з таких рамкових ініціатив є Сендайська рамкова програма щодо зменшення ризиків стихійних лих на 2015–2030 роки (Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015–2030) [14], прийнята на Третій світовій конференції ООН з питань зменшення ризиків лих у м. Сендай (Японія) у березні 2015 р. Програма акцентує увагу не стільки на реагуванні, скільки на упередженні ризиків, їх ідентифікації, зменшенні вразливості суспільства, а також підвищенні спроможності інституцій на всіх рівнях.

З-поміж чотирьох стратегічних пріоритетів Сендайської рамкової програми щодо зменшення ризиків стихійних лих на 2015–2030 роки (Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015–2030) ключового значення для України, зокрема в контексті реформування системи публічного управління пожежною безпекою, набувають перший і другий: розуміння ризиків лих (Priority 1: Understanding disaster risk) та зміцнення інституційної спроможності з метою їх управління (Priority 2: Strengthening disaster risk governance) [14]. Саме ці орієнтири дозволяють інтегрувати мультисекторальний підхід, що поєднує управління ризиками, планування територій, цифрову трансформацію, навчання громадян та мобілізацію волонтерських ініціатив.

У цьому контексті впровадження в Україні таких елементів, як розвиток добровольчих пожежних підрозділів, цифровізація систем раннього попередження та реагування, а також формування єдиних стандартів взаємодії між центральними і місцевими органами влади, є не лише бажаними, а й концептуально рекомендованими. Наприклад, пункт 33 (m) Сендайської програми щодо зменшення ризиків стихійних лих на 2015–2030 роки (Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015–2030) [14] прямо наголошує на необхідності «посилення ролі місцевих органів влади в оцінці, плануванні та управлінні ризиками», що узгоджується із положеннями української адміністративної реформи у сфері децентралізації. На додаток, пункт 24(g) вказує на важливість «мобілізації громадянського суспільства [14], особливо добровольчих об'єднань», що повністю відповідає концепції розвитку добровільного пожежного руху, який наразі лише формується в Україні.

Також, у п. 36(d) відзначається важливість інвестування в системи раннього оповіщення [14], інформаційні платформи та технології прогнозування, що кореспондує з цифровими ініціативами у сфері цивільного захисту, як-то концепція Єдиного державного вебпорталу цифрових послуг «Дія» у частині інформування громадян про надзвичайні ситуації, що, на наш погляд, дозволяє вважати цифрову трансформацію не лише інструментом підвищення ефективності, але й елементом реалізації міжнародних зобов'язань.

Таким чином, Сендайська рамкова програма щодо зменшення ризиків стихійних лих на 2015–2030 роки (Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015–2030) не лише створює парадигму запобігання, а й уможливорює перенесення принципів глобального управління ризиками в національні адміністративні реалії. З огляду на те, що Україна перебуває на етапі адаптації до умов членства в ЄС і бере участь у міжнародних ініціативах з цивільного захисту, поступова рецепція положень програми видається не лише перспективною, а й необхідною з огляду на інтеграцію до глобальної архітектури безпеки. Саме в цьому контексті подальший аналіз має бути спрямований на виявлення конкретних кластерів міжнародного досвіду, які можуть бути адаптовані в умовах українського публічного управління з урахуванням чинної нормативної бази.

Висновки. По-перше, публічне управління у сфері пожежної безпеки вимагає комплексного інституційного, нормативного та технологічного підходу, що ґрунтується на узгодженій взаємодії між центральними органами виконавчої влади, місцевим самоврядуванням та громадянським суспільством. Аналіз досвіду США (модель U.S. Fire Administration USFA) та Великобританії (концепція Integrated Risk Management Plans IRMPs) дозволяє стверджувати, що ключем до ефективності пожежного реагування є чітка децентралізація функцій, стратегічне планування ризиків і наявність інтегрованих цифрових рішень. У порівнянні з цим, українська система, хоча й базується на положеннях Кодексу цивільного захисту України № 5403-VI, потребує оновлення у напрямку більшої адаптивності, гнучкості та цифровізації процедур планування та реагування.

По-друге, імплементація елементів європейського підходу, зокрема в межах Механізму цивільного захисту ЄС (EU Civil Protection Mechanism), відкриває для України можливість гармонізації підходів до оцінки та управління ризиками відповідно до вимог міжнародного права. Зазначене передбачає посилення інформаційно-аналітичних спроможностей, удосконалення координації між регіональними структурами, а також створення правового середовища для розвитку добровільних формувань у сфері пожежної безпеки. Водночас, правові відмінності між романо-германською та англосаксонською правовими сім'ями зумовлюють доцільність «інституційної рецепції», тобто запозичення моделей організації та управлінської архітектури без формального дублювання юридичних норм.

По-третє, стратегічна адаптація положень Сендайської рамкової програми щодо зменшення ризиків стихійних лих 2015–2030 рр. (Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015-2030) має стати орієнтиром для формування національної політики у сфері пожежної безпеки. Зокрема, принципи упередження, підвищення стійкості громад, мультисекторального управління ризиками та цифрової трансформації можуть бути ефективно використані як у межах законодавчих змін, так і на рівні публічного адміністрування. У сукупності з розвитком Е-урядування та євроінтеграційним курсом України це дозволяє говорити про поступове формування інтегрованої моделі пожежного захисту, яка відповідатиме сучасним викликам і буде узгодженою з міжнародними стандартами реагування на надзвичайні ситуації.

Література:

1. Кропивницький, В. Напрями вдосконалення механізмів публічного управління та адміністрування у сфері цивільного захисту України. Державне будівництво. № 1 (31). 2022. С. 59-67.
2. US Congress. S.1769 - Federal Fire Prevention and Control Act of 1974 (93rd Congress 1973-1974). USC official website. Режим доступу : <https://www.congress.gov/bill/93rd-congress/senate-bill/1769>
3. US Congress. H.R.94 - Hotel and Motel Fire Safety Act of 1990. 101st Congress (1989-1990). USC official website. Режим доступу : <https://www.congress.gov/bill/101st-congress/house-bill/94>
4. U.S. Fire Administration. Strategic Plan 2021–2025. Emmitsburg, MD: U.S. Department of Homeland Security, 2021. 28 p.
5. UK Government. Integrated risk management planning: guidance. 2016. GOV.UK official website. Режим доступу : <https://www.gov.uk/government/collections/integrated-risk-management-planning-guidance>
6. UK Government. Fire and Rescue Services Act 2004. UK.GOV official website. Режим доступу : <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2004/21/contents>
7. UK Department for Levelling Up, Housing and Communities. Fire and Rescue National Framework for England. London: Crown Copyright, 2018. 34 p.
8. Кодекс цивільного захисту України № 5403-VI від 02.10.2012 р. (поточна ред. від 01.01.2025 р.). Відомості Верховної Ради. Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text>
9. Інститут державного управління у сфері цивільного захисту (ІДУЦЗ). Методичні рекомендації з удосконалення діяльності місцевих органів влади щодо організації цивільного захисту. Київ: ІДУЦЗ, 2020. 52 с.
10. European Commission. EU Civil Protection Mechanism. EC official website. Режим доступу : https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/what/civil-protection/eu-civil-protection-mechanism_en
11. EurLex. Decision No 1313/2013/EU of the European Parliament and of the Council of 17 December 2013 on a Union Civil Protection Mechanism Text with EEA relevance. EurLex official website. Режим доступу : <https://eur-lex.europa.eu/eli/dec/2013/1313/oj/eng>
12. Boin, A. et al. The European Union as Crisis Manager: Patterns and Prospects. Cambridge University Press. 2013. 206 p.
13. Alexander, D. Principles of Emergency Planning and Management. Cambridge University Press. 2002 (revised 2020). 340 p.
14. United Nations Office for Disaster Risk Reduction (UNDRR). Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015–2030. 2015. Geneva: UNISDR. 35 p.

References:

1. Kropyvnytskyi, V. Directions for improving public management and administration mechanisms in the field of civil protection of Ukraine. State Construction. No. 1 (31). 2022. P. 59-67.
2. US Congress. S.1769 - Federal Fire Prevention and Control Act of 1974 (93rd Congress 1973-1974). USC official website. Access mode: <https://www.congress.gov/bill/93rd-congress/senate-bill/1769>
3. US Congress. H.R.94 - Hotel and Motel Fire Safety Act of 1990. 101st Congress (1989-1990). USC official website. Access mode: <https://www.congress.gov/bill/101st-congress/house-bill/94>
4. U.S. Fire Administration. Strategic Plan 2021–2025. Emmitsburg, MD: U.S. Department of Homeland Security, 2021. 28 p.
5. UK Government. Integrated risk management planning: guidance. 2016. GOV.UK official website. Access mode: <https://www.gov.uk/government/collections/integrated-risk-management-planning-guidance>
6. UK Government. Fire and Rescue Services Act 2004. UK.GOV official website. Access mode: <https://www.legislation.gov.uk/ukpga/2004/21/contents>
7. UK Department for Levelling Up, Housing and Communities. Fire and Rescue National Framework for England. London: Crown Copyright, 2018. 34 p.
8. Civil Protection Code of Ukraine No. 5403-VI of 02.10.2012 (current edition of 01.01.2025). Verkhovna Rada Bulletin. Access mode: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text>
9. Institute of Public Administration in the Field of Civil Protection (IPUCC). Methodological recommendations for improving the activities of local authorities in the organization of civil protection. Kyiv: IPUCC, 2020. 52 p.
10. European Commission. EU Civil Protection Mechanism. EC official website. Access mode: https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/what/civil-protection/eu-civil-protection-mechanism_en
11. EurLex. Decision No 1313/2013/EU of the European Parliament and of the Council of 17 December 2013 on a Union Civil Protection Mechanism Text with EEA relevance. EurLex official website. Access mode: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dec/2013/1313/oj/eng>
12. Boin, A. et al. The European Union as Crisis Manager: Patterns and Prospects. Cambridge University Press. 2013. 206 p.
13. Alexander, D. Principles of Emergency Planning and Management. Cambridge University Press. 2002 (revised 2020). 340 p.
14. United Nations Office for Disaster Risk Reduction (UNDRR). Sendai Framework for Disaster Risk Reduction 2015–2030. 2015. Geneva: UNISDR. 35 p.